

زنان شهری و توسعه اقتصادی

نویسنده:

صغری شب افروزان

www.ketab.ir

نشر واثیا

سرشناسه	: شب افروزان، صغری، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: زنان شهری و توسعه اقتصادی / نویسنده صغری شب افروزان.
مشخصات نشر	: تهران : وائیا، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۸ص: جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۹۶-۲۲-۹
وضعیت فهرست نویسی : فیبا	
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۶۳ - ۱۷۸.
موضوع	: زنان در توسعه اقتصادی
موضوع	: Women in economic development :
موضوع	: زنان در توسعه اقتصادی -- ایران
موضوع	: Women in economic development -- Iran :
موضوع	: زنان در توسعه
موضوع	: Women in development :
موضوع	: زنان در توسعه -- ایران
موضوع	: Women in development - Iran :
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵، ش ۲۲، HQ۱۲۴۰/
رده بندی دیویی	: ۳۰۵/۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۰۹۴۶۰۸

زنان شهری و توسعه اقتصادی

نویسنده: صغری شب افروزان

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۹۶-۲۲-۹

قیمت: ۱۶۰۰۰۰ ریال شمارگان: ۵۰۰ نسخه

نشر وائیا: خیابان فخر رازی خیابان شهدای ژاندارمری پلاک ۶۳ طبقه سوم واحد ۵

تلفن: ۰۹۱۲۱۸۶۶۵۵۸-۶۶۹۶۱۱۶۳

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به مولف می باشد

پیشگفتار

دیدگاه اندیشمندان معاصر برای بررسی کمیت و کیفیت روابط اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی زنان در جامعه به تحقیقات و پژوهش‌های متعددی پرداخته‌اند از جمله اشتغال زنان یکی از بحث‌های مهمی است زیرا برای جامعه‌ی پویا نیازمند آن هستیم که از متخصصان زنان در رشته‌های مختلف از آنها برای پیشبرد اقتصادی و فرهنگی در جامعه استفاده کنیم. طبق نظریه نئوکلاسیک‌ها یکی از مکاتب اقتصادی است که تمرکز خود را بر رفتارهای خرد اقتصادی گذارده است در این مکتب رفتار فرد و بنگاه تولیدی مورد بررسی قرار می‌گیرد و بر عرضه و تقاضا به عنوان یک اصل مهم در امر اقتصادی تکیه می‌گردد.

یکی از دیدگاه‌های مطرح در مبحث زنان و اقتصاد، دیدگاه نئوکلاسیک‌ها است. از نظر نئوکلاسیک‌ها، زنان را بر اساس به عنوان یک پدیده‌ی اجتماعی مطرح شده و امروزه به عنوان یکی از فاکتورهای سنجش توسعه یافتگی کشورها، سنجیده می‌شود. افزایش میزان زنان شاغل بیانگر نوعی تلاش برای استفاده از نیروی کاری است که سال‌ها نادیده گرفته شده است. این نادیده گرفتن و این حضور، طبیعتاً با واکنش‌ها و برخورد‌های مختلفی در جوامع مواجه شده است. موافقان معتقدند که به دلیل شرایط خاص اقتصادی - اجتماعی اشتغال زن خارج از خانه و گسترش آن امری لازم و ضروری است زیرا اشتغال زنان در رفع مشکلات بودایی، افزایش بی‌رویه جمعیت، متعادل کردن درآمدها و دفع مشکلات و شکاف درآمدی و غیره مؤثر است. (یزدخواستی، اولادیان، ۱۳۸۶: ۴۵) همچنین نئوکلاسیک‌ها بنیادهای فکری خود را از نظر به پدران کلاسیک اقتصاد اخذ کردند و ضمن ایجاد تغییر در اندیشه‌های آنان تا حدود زیادی دلالت آراء اقتصاددانان کلاسیک را حفظ کردند. مهمترین آراء نئوکلاسیک‌ها بر چند اصل کلی بنیاده شده است. تأکید بر اقتصاد خرد به جای تمرکز به اقتصاد کلان، اصل نهایی یا حدی، تأکید بر شرط رقابت کامل در عرضه کالا و خدمات، اصل تعیین قیمت بر مبنای میزان تقاضا. چنین دیدگاه‌هایی می‌تواند بر عرضه تولید کالا یا کارآفرینی زنان را تشویق به شغل مناسب و درآمدی برای رفع مشکلات خانوار خود ایفا نمایند. این کتاب شامل دو بخش می‌باشد که بخش اول آن به بحث و گفتگوی نظریه‌ها و دیدگاه اندیشمندان و بخش دوم آن، به بررسی تجربی و سنجش زنان که اشتغال و اقتصاد مقاومتی زنان و مقایسه آن بین زنان تحصیل کرده شاغل و زنانی که سطح تحصیلات آنان در زندگی اجتماعی و خانوادگی کمتر است، پرداخته است.

این سنجش با پرسش و پاسخ تدوین شده و به دنبال آن شناخت پویایی عناصر شبکه‌ی روابط زنان شهری است. آیا این روابط، وسعت و ابعاد بیشتری پیدا کرده است یا خیر؟ می‌خواهیم بدانیم زنان در عرصه اجتماعی چه تأثیری در روابط خانوادگی، اجتماعی و اقتصادی دارند.

با اینکه در زمینه زنان و اقتصاد مطالعاتی ارزشمندی صورت گرفته است و فراتحلیلی و پژوهش زنان و همچنین در پژوهش و سنجش به پرسش و پاسخ پرداخته است، امید است که این کتاب گام کوچکی در این راستا برداشته و مورد توجه خوانندگان محترم قرار گیرد.
از خوانندگان محترم تقاضا می‌شود، نظرات و پیشنهادهای خود را به نشانی الکترونیک زیر ارسال نمایند.

صفری شب افروزان

shadi_afroz2012@yahoo.com

www.ketab.ir

فهرست مطالب

۱۳	مقدمه
	بخش اول - مبانی نظری و دیدگاه‌ها
۱۵	نظریه‌های زنان از بُعد اقتصادی
۱۵	نظریه نئوکلاسیک (روابط انسانی)
۱۵	نظریه‌های نابرابری شغلی
۱۷	نظریه آرونیک کافمن درباره نمایش جنسیت در تبلیغات
۲۲	نظریه پاملا ابوت، کلروالاس در مورد زنان
۲۳	زنان و قشرهای
۲۳	دختران و زنان جوان
۲۳	خانواده و خانواده‌ها
۲۴	زنان، بهداشت و تیمارداری
۲۴	تولید دانش فمینیستی
۲۴	نظریه کانت
۲۴	زن در فلسفه کانت
۲۷	شهروندی
۲۹	ازدواج
۳۰	تساوی
۳۱	ماهیت زن
۳۲	واکاوی آسیب‌های فرهنگی علیه زنان
۳۳	اختلال امنیت
۳۴	اشاعه تخیلات جنسی
۳۵	تحقیر شخصیت زن
۳۶	فروپاشی بنیان خانواده
۳۶	فروپاشی نظام اجتماعی
۳۷	مقابله و پیشگیری
۳۷	بررسی توانمندسازی زنان در ایران
۳۸	بررسی وضعیت زنان در جهان و ایران
۴۱	چالش‌هایی که وجود دارد
	بخش دوم - بررسی تجربی و سنجش زنان در توسعه اقتصادی
	فصل اول - نقش زن در تحقق اهداف توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
۴۴	تحقق اهداف توسعه اجتماعی و اقتصادی
۴۸	نقش زنان در توسعه
۵۱	زنان شاغل از مدیریت و خلاقیت بیشتری برخوردارند

۵۵	مقایسه شادکامی زنان و مردان سالمند فعال و غیرفعال شهر تهران
۵۷	نتیجه گیری
۵۹	مدلهای سنجش کیفیت زندگی شهری
۶۱	نتیجه گیری
۶۱	زنان و سیاست‌های پساتوسعه
۶۲	نقش رسانه در خانواده
۶۲	نقش رسانه بر اقتصاد خانواده
۶۴	نقش آفرینی و رفاه
۶۶	تضاد در همکار
۶۶	مفاهیم حق و حق
۶۸	حیات کودکان و نقش آفرینی زنان
۶۹	نقش آفرینی، رهایی و نقش بار
۷۰	نقش سیاسی، اجتماعی، اقتصادی زنان
۷۱	نقش آفرینی، رهایی و کاهش فقر
۷۲	گزینش اجتماعی و رفتار فردی
۷۳	امکان‌ناپذیری و پایه‌های اطلاعاتی
۷۴	عدالت اجتماعی و غنای اطلاعاتی
۷۴	مبادلات اجتماعی و توافق‌های جزئی
۷۵	تغییرات خواسته و پیامدهای ناخواسته
۷۸	ارزش‌های اجتماعی و علائق عمومی
۷۹	نقش ارزش‌ها در نظام سرمایه‌داری
۸۰	اخلاق کسب و کار، اعتماد و قرار داد
۸۱	تنوع هنجارهای و نهادهای درونی در اقتصاد بازار گرا
۸۱	نهادهای، هنجارهای رفتاری و مافیا
۸۲	محیط زیست، مقررات و ارزش‌ها
۸۳	مصلحت اندیشی، همدردی و تعهد
۸۵	گزینش بر اساس انگیزه و حیات تکاملی
۸۶	ارزش‌های اخلاقی و سیاست‌گذاری
۸۶	فساد، انگیزه‌ها و اخلاق داد و ستد
۸۸	نتیجه این بحث
	فصل دوم - زنان و اقتصاد مقاومتی
۹۰	مقدمه
۹۱	جهان با کمبود منابع مواجه است
۹۱	چه اتفاقی افتاد که زنان مغلوب اقتصاد شدند؟

۹۲	اقتصاد مقاومتی مفهومی است در اقتصاد سیاسی
۹۳	اولویت‌هایمان در فضای اقتصادی چیست
۹۴	تشکیل صندوق حمایت از زنان کارآفرین
۹۶	با ارتقای سطح تحصیلی زنان، بهداشت، سلامت و کیفیت خانواده بالا می‌رود
۹۶	نقش سازمان‌ها و نهادها برای تحقق اقتصاد مقاومتی در خانواده
۹۸	بندهای اقتصاد مقاومتی برای زنان خانه‌دار
۹۹	نقش زنان ایرانی در حمایت از تولید ملی و اقتصاد مقاومتی
۱۰۰	مفهوم اقتصاد مقاومتی
۱۰۱	محورهای اصلی اقتصاد مقاومتی
۱۰۲	زنان و اقتصاد مقاومتی در دوران پسابرجام
۱۰۳	زنان پس‌انداز رانده شده‌هایشان را «سرمایه‌گذاری» کنند
۱۰۳	«تدبیر دمل»، «افایان»، «تدبیر خرج» با خانم‌ها
۱۰۴	چه شخص با ارزشی مسئول «رای اقتصاد مقاومتی» است؟
۱۰۴	زنان از کارهای کوچک و زود برده شروع کنند
۱۰۵	تأثیر نقش زنان در توسعه پایدار محیط زیست
۱۰۵	زنان و پایداری محیط زیست
۱۰۷	مشارکت زنان و توسعه پایدار در بُعد محیط زیست
۱۱۴	گروه‌های نسلی و اقدامات زیست محیطی
۱۱۵	بحث و نتیجه‌گیری
	فصل سوم - زنان شهری و اولویت‌های استفاده از ادوات آموزشی
۱۲۰	جایگاه زنان در دوران پساتحریم کجاست؟
۱۲۱	گزارش شاخص جهانی کارآفرینی
۱۲۲	اهمیت افزایش سهم مدیریتی زنان در دوران پساتحریم
۱۲۳	چالش‌ها و فرصت‌ها برای زنان
۱۲۴	زنان سرپرست خانوار در بحرانها
۱۲۵	بررسی تفاوت‌های جنسیتی در ساختار شغلی
۱۲۵	چکیده
۱۲۵	مقدمه
۱۲۶	نظریه‌های نابرابری جنسیتی در بازار کار
۱۲۷	نظریه‌های نئوکلاسیک
۱۲۸	نظریه‌های تجزیه شده بازار کار
۱۲۹	نظریه‌های جنسیتی
۱۳۰	محدودیت تنوع شغلی زنان
۱۳۳	تبعیض شغلی عمودی برای زنان
۱۳۵	تبعیض در دستمزد

نتیجه‌گیری ۱۳۷

فصل چهارم - بررسی گستره‌ی شبکه‌ی روابط اجتماعی زنان شهری و تأثیر تحصیلات دانشگاهی و اشتغال بر آن

چکیده ۱۳۸

مقدمه ۱۳۹

مروری بر مفهوم شبکه روابط اجتماعی ۱۴۰

روش‌شناسی ۱۴۲

یافته‌های پژوهش ۱۴۳

ب - آموزش مدنی و اشتغال در خارج از خانه و گستره روابط اجتماعی ۱۴۵

ج - شغل و مدل گستره روابط اجتماعی زنان شهری ۱۴۷

مطالعات کمی ۱۴۸

نتیجه‌گیری ۱۵۸

جمع‌بندی و پیشنهادها

۱- جمع‌بندی ۱۶۱

۲- پیشنهادها ۱۶۲

منابع ۱۶۳

مقدمه

زنان، زندگی شهری و توسعه اقتصادی

یکی از مسائل مهمی که در بحث توسعه مطرح می‌باشد، جایگاه و نقش زنان در توسعه است. توسعه به تلاش و کوشش انسان در دگرگونی محیطی به منظور رفع نیازهای خود و تأمین امنیت اطلاق می‌گردد و در ابعاد مختلف قابل بررسی است. توسعه به معنای واقعی تعالی انسانها و عدالت اجتماعی و کاهش نابرابری‌ها است و بدون در نظر گرفتن زنان دستیابی به توسعه واقعی میسر نخواهد بود. زنان به عنوان نیمی از جمعیت کشور می‌توانند با مشارکت گسترده، در بخش‌های مختلف اقتصادی چرخ‌های اقتصاد کشور را به حرکت درآورده و در توسعه اقتصاد و پیشبرد اهداف جوامع سهم بسزائی داشته باشند.

حضور فعال و پویای زنان در عرصه توسعه اقتصادی همواره قابل توجه است. بدین صورت که آنان در فعالیت‌های روزمره زندگی از قبیل تربیت فرزندان، اداره امور خانه و افزایش بازده نیروی انسانی سهم عمده‌ای دارند. در جوامع صنعتی پیشرفته جهت دستیابی به توسعه در زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی از توان و قابلیت‌های زنان بهره‌ای گیرند و با مشارکت دادن زنان در فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی جامعه را به عدالت اجتماعی هر چه بیشتر هدایت می‌کنند.

یکی از عوامل مؤثر در توسعه جوامع سرمایه‌داری است و زنان به عنوان تیمی از جمعیت کشور معمولاً سهم قابل توجهی در توسعه دارند. توسعه در صوبی تحقق می‌یابد که مشارکت همه افراد اعم از زن و مرد بهره جویند. همچنین محقق ماده ۱۱ از فصل نهم قانون برنامه چهارم توسعه کشور مبتنی بر ارتقای نقش و مشارکت زنان در جامعه به ویژه زنان متخصص و توانمند توجه بیشتری کرد. بنابراین برای تحقق اهداف توسعه می‌توانند شناخت و همی را برعهده گیرند. همچنین زنان می‌توانند در تمام قسمتهای اقتصادی بازوی اصلی و درتمندی ای پیشبرد اهداف باشند.

در حال حاضر زنان بیش از زمان دیگری به کار اشتغال دارند و در قبال آن دستمزد دریافت می‌کنند. مطالعات جهانی مربوط به نقش زنان در توسعه اقتصادی بیانگر آن است که زنان به شکل بی‌سابقه‌ای به بازارهای کار وارد می‌شوند و حتی در برخی موارد تعداد آنها بیشتر از مردان بوده است. بنابراین دستیابی به توسعه مستلزم مشارکت همه اقشار جامعه به ویژه زنان می‌باشد همچنین فعالیت مردان و زنان و عدالت اجتماعی باعث پویایی جامعه و دستیابی به توسعه پایدار می‌شود.

اهمیت موضوع

نظریه در مورد زنان و اشتغال آنان در تبیین شرایط اجتماعی ایران اهمیت ویژه‌ای دارد. این نظریه از جمله نظریه‌هایی است که جامعه‌شناسان کوشیده‌اند آن را دو سطح کلی مطرح سازند و به مدد آن به تبیین مسایل اجتماعی بپردازند. البته، نظریه در مورد زنان و تبعیض جنسیتی هم‌چنان وجود دارد. چنان‌که عده‌ای برای حل این مناقشه، یکی از نظریه جنسیتی و دیگری اشتغال و مشارکت زنان نامیده‌اند. از نگاه صاحب‌نظران، مشارکت زنان و اشتغال آن‌ها مسئله اصلی می‌باشد چون حضور فعال زنان در جامعه، توسعه ظرفیت‌های فکری و علمی آنان است تا بتوانند در موقعیت‌ها- مختلف درک و جایگاه خویش در اجتماع، از قوه تشخیص و اراده خود به خوبی بهره گیرند و با توانمندی هر چه بیشتر ایفای نقش نمایند. در این زمینه لازم است که نظام آموزشی کشور در جهت رشد استعداد، ترویج و تقویت استعداد فکری زنان و ایجاد حساسیت به مؤثر بودن نقش آنان در آینده بشود. به عنوان عناصر تصمیم‌گیر، تصمیم‌ساز و مسئولیت‌پذیر جهت‌دهی شود و توانمندی علمی آنان از طریق نظام آموزش عالی به منظور احراز شایستگی علمی لازم در مشاغل کلیدی توسعه یابد. بنابراین این مسئله خود به خود اگر شرایط آماده نباشد در جامعه ایجاد تبعیض جنسیتی و پست رفت توسعه خواهد شد و چهار از هم گسیختگی می‌شود. البته می‌توان گفت مسأله‌ای است که در کلان‌شهرها زنان بیشترین اشتغال به کار را دارند و همچنین زنان شهری از موقعیت علمی و مشارکت در هر زمینه بیشتر بهره‌مند هستند.